

Eğitim yönetimi bilim dalı bağlamında okul-akademi ikilemi

Semiha Őahin¹

z: Bu çalışmanın amacı, eğitim yönetimi alanı ile okullar arasındaki kopukluk ilişkisini, bu ilişkiyi olumsuz etkileyen etmenleri ve işbirliğini geliştirmek için yapılması gerekenleri incelemektir. Bu bağlamda, YK ve MEB arasındaki kopukluk, bu kopukluğun sorun olarak görülmemesi ve dolayısıyla çözüm arayışına gidilmemesi önemli bir problem teşkil etmektedir. Ayrıca, gerek akademinin gerekse okulların işbirliğine inançlarının zayıf olması ve işbirliğini bir sorumluluk olarak görmemeleri, problemin çözümünü zorlaştıran etmenler arasındadır. Bahsi geçen iki kurumsal yapının, hem eğitimi ve okulları geliştirmek için geniş kapsamlı işbirliği protokolleri oluşturmaları hem de proje merkezleri kurmaları gerekmektedir. Okullar ve niversitelerin de bu işbirliğine inanmaları ve gerekli teşvikleri ve destekleri sağlamaları gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Eğitim yönetimi, okullar, uygulama, akademi.*

The school-academia dilemma in the context of educational management

Abstract: This study aims to examine the disconnected relationship between schools and the educational management discipline, the factors that negatively affect this relationship, and what needs to be done to improve cooperation. In this context, the disconnection between the Council of Higher Education and the Ministry of National Education, as well as the fact that this disconnection is not considered a problem and, therefore, there is no search for a solution, constitutes an important issue. Moreover, the weak faith in cooperation both in academia and schools, and the failure to recognize cooperation as a responsibility, are among the factors that make finding a solution difficult. The two aforementioned institutions should establish wide-ranging cooperation protocols to improve education and schools, as well as set up project centers. Schools and universities should also believe in this cooperation and provide the necessary incentives and support.

Keywords: *Education management, schools, implementation, academia.*

Okul Yönetimi Dergisi
School Administration Journal

Okul Yneticileri Derneği
e-ISSN: 2822-4221

Yorum
Commentary

Davetli Makale
Article by Invitation

Őahin, S. (2024). Eğitim yönetimi bilim dalı bağlamında okul-akademi ikilemi. *Okul Yönetimi Dergisi*, 4(2), 111-113.

Yayın / Published
30 Aral / Dec 2024

¹ Prof. Dr., Dokuz Eylül niversitesi, semiha.sahin@deu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-1135-0327

Giriş

Akademi-uygulama ya da kuram-uygulama konusuna ilişkin tartışmalar, bilimsel gelişmelerin ilerlemesi sürecinden günümüze kadar devam etmektedir. Bilindiği gibi, araştırmaya dayalı ortaya koyulan problemlerle, alanın kendi saptadığı sorunlar arasında bir dereceye kadar fark olması normal kabul edilebilir. Ancak bu fark olsa da gerek akademinin gerekse uygulamanın tespit ettiği sorunları çözmek için akademik-kuramsal yaklaşımlardan yararlanmak gerekmektedir. Akademi ve eğitim sistemi arasında kuvvetli bağların kurulamamasının en temel nedeni, bir şekilde MEB ile YÖK ya da üniversiteler arasında birlikte çalışabilme kültürünün yeterince oluşturulamamış olmasıdır. Bu konuda yeterli bir çaba da yoktur. Diğer bir neden ise, eğitim yönetimi alanı dâhil olmak üzere, üniversitelerde uygulama, yani okullarla birlikte çalışma ve okulların sorunlarına proje bazlı çözüm geliştirme kültürünün gelişmemesidir. Akademisyenler, araştırmalarında durum tespiti yapmayı, birbirine benzer çözüm önerileri sunmayı ve bunun dışında kalanların eğitim yöneticileri ile okullara ait olduğunu düşünmektedirler. Sözün kısası yukarıda belirtilen iş birliği kültürü geliştirilemediği gibi, üniversitelerde de bireysel çabalar dışında bir ilgi olamamaktadır.

Bunun yanında, son yıllarda görece bazı gelişmeler olsa da okulların uygulamadaki sorunlarının çözümüne ve yapının geliştirilmesine ilişkin akademiden fazla bir beklenti oluşmamıştır. Sözü edilen grup, genellikle uygulamanın kuramla açıklanamayacağını ve yaşanan sorunların kuramsal yaklaşımlarla çözülemeyeceğini iddia etmektedir. Bu işi sadece okullarda çözülebileceği inancıyla, alaylı ya da usta-çırak anlayışıyla ve deneylerle okullarda yaşanan sorunlara genellikle bilimsel gelişmeleri dikkate almadan çözüm bulmaya çalışmaktadırlar. Türkiye’de, uygulamanın kuramla açıklanamayacağını savunan bazı eğitim yönetimi akademisyenlerinin de çekinceleri vardır. Batı’daki Anglo-Sakson kültürüne uygun, işletmelerden esinlenerek geliştirilen bilimsel yaklaşımların Türkiye’deki okullara uygun olmadığı ve araştırmaların sahadan kopuk olduğu görüşüne sahiptirler. Bu görüşün yaydığı etkinin de kurumsal işbirliğini yavaşlatan etkenler arasında olabileceği düşünülmektedir. Böylece organik olarak iki grubun bir araya gelerek sorunlara çözüm aramaları, okul ve akademisyenlerin bireysel çabalarının önüne geçememektedir. Bu bağlamda, tabiri caizse “herkes kendi işine baksın” anlayışı yıllar itibarıyla kurumlar arasındaki kopukluğu pekiştirmiştir. Başlangıçta akademisyenlerin kendilerini farklı bir konumda görmeleri olgusu, son yıllarda eğitim yönetiminde de gözlemlenmeye başlanmıştır.

Her ne kadar yerleşik olarak bu gibi karşılıklı algı, inanç ve uygulamalar olsa da, bu durumun son yıllarda akademide yeni kuşaklarla birlikte esnemeye başladığı da gözlenen bir olgudur. Bu bağlamda, eğitim yönetimi alanındaki akademisyenlerin en azından bir bölümü, gerekli koşulların oluşturulması halinde, alanın kuram ve yaklaşımlarından yola çıkılarak bilimsel bir tutumla okullar ve eğitim yönetiminde yaşanan sorunların çözülebileceği, kurumların geliştirilebileceğine dair inanç taşıyarak adımlar atabilmektedirler. Geleneksel olarak da eğitim yönetimi alanı, uygulamaya araştırma ile yayımlarla eğitimde politika geliştirmeye veri oluşturarak ve akademisyenlerin eğitim politikalarının geliştirilmesine destek vererek katkı sağlamaktadır. Akademinin uygulamaya en önemli katkılarından bir diğeri ise, lisansüstü eğitimle (yüksek lisans-doktora) uygulamaya eğitim yönetiminde uzman yetiştirmesidir. Gerek yönetici gerekse öğretmen olmak üzere alanda uzmanların sayısı giderek artmaktadır. Diğer bir katkı ise, sınırlı da olsa, TÜBİTAK, AB ve BAP gibi projelerle uygulamada bazı sorunlara parmak basılmakta ve okullar geliştirilmeye çalışılmaktadır. Akademinin bir başka katkısı ise, olabildiğince seminer ve eğitimler düzenleyerek yönetici ve eğitimcilerin mesleki gelişime destek vermesidir. Tüm bunlara rağmen, kolayca anlaşılacağı gibi, eğitim yönetiminde akademinin uygulamaya katkısı sınırlı kalmaktadır. Kuram ve uygulama ikilemi, her iki grubun planlı, programlı, kapsamlı ve uyumlu çalışma kültürü oluşturamaması nedeniyle bir sorun olarak sürmektedir.

Yeni kuşak akademisyenler gibi okullardan da eğitim ve destek alma talepleri giderek artmaktadır. Çünkü yönetici ve öğretmenler, kariyer ihtiyaçları yanında, giderek karmaşıklaşan sorunların çözümünde kendilerini geliştirme ihtiyaçlarını artırmaktadır. Toplumsal ve teknolojik değişim ve dolayısıyla yeni kuşak öğrenci ve veli profili, dış göçler ve ekonomik yetersizliklere bağlı olarak okullarda yaşanan sorunlar giderek artmaktadır. Bunun yanında, toplumsal talepler ve eğitimde bilimsel gelişmelere bağlı olarak eğitim politikalarında ve uygulamalarında yapılan değişiklikler okulları sürekli yenileşmeye ve gelişmeye zorlamaktadır. Bu bağlamda, kısaca temel sorunları ve çözüm önerilerini sunmakta yararlı olacaktır.

Eğitim yönetiminde akademi ve okul işbirliğini sınırlayan etmenler: YÖK ve MEB’in konuyu bir sorun haline getirip çözüm aramaması ve belirli protokoller geliştirilmemesi, okul ve akademi arasında işbirliği geleneğinin oluşmamış olması, akademisyenlerin rol ve sorumluluklarını akademik çevreyle sınırlamaları, bazı eğitim yönetimi akademisyenlerinin Batı kuramlarıyla okulun açıklanamayacağı inancına sahip olmaları; okul yönetimi ve öğretmenlerin kuramların okullarda geçersiz kalacağına inanması; okul ve eğitim yöneticilerinin alaylı usta-çırak ilişkisiyle eğitimin sorunlarına çözüm arayışları sözü edilen etmenler arasındadır. Daha çok anlık kararlarla verilen eğitimler, üst yönetimler tavsiye ettiği için kısa süreli kalabalık gruplarla verilen seminer ve eğitimlerin yetersizliği, işbirliği sürecinde katılımcıların isteksizliği, ilgisizliği ve etkinliklere mecburen katılmaları da diğer sınırlayıcı etkenlerdendir.

Akademi-okul işbirliğinin iyileştirilmesi

Öncelikle, YÖK ve MEB arasındaki işbirliği protokolleri geliştirilmeli ve akademisyenlerin katkısını artıracak, uygulamaya da motivasyon sağlayacak projelendirme esasları belirlenmelidir. Bu bağlamda, okul-akademi işbirliği modelleri, bu konuda iyi örnekler sunan ülkelerde incelenmeli ve ülkemize özgü modeller geliştirilmelidir. Ankara’da uygulanan akademisyen danışmanlığı projesinin sonuçlarından da yararlanılabilir. Bunun yanında, üniversitelerin de akademisyenlerin uygulamaya desteğini teşvik etmesi ve gerekli koşulları oluşturması gerekmektedir. Bu konuda, bakanlık bünyesinde ve üniversitelerde koordinasyon merkezleri kurulmalı ve projelendirme koşulları oluşturulmalıdır. Eğitim yönetimi ve diğer alanlarda akademisyen işe alımında, uygulama ile çalışma potansiyellerine dikkat edilmeli ve akademisyen yetiştirilmesi sürecinde bu konuya özel bir önem verilmelidir.

Bazı uygulama ve projelerin “mış gibi”den kurtarılıp, kapsamlı bir şekilde amacına ulaşması için başta değişime inanmak ve gerekli bilgi, tutum ve beceriyi kazanmak gerekmektedir. Bu konuda, alanyazın okullardaki personelin üniversitelerden eğitim tercih ettiklerine işaret etmektedir. Bu pozitif durumdan yararlanarak, akademisyen işbirliğiyle iyi programlar geliştirilmeli; eğitim bir ihtiyaç olarak hissettirildikten sonra iletilebilir. Bu işbirliklerinin amaçlı, planlı, kapsayıcı ve protokolle olması, her iki kesimin motivasyonunu artıracak ve yapılan çalışmaların kalitesini yükseltecektir. Okulların, ihtiyaç duyulan konuda ve ihtiyacı olan kişilerle akademiyle işbirliği yapabilmesi, ancak eğitim yönetimi alanında ilgili konuya yüksek düzeyde uzmanlığa sahip ve istekli akademisyenlere ulaşılmasıyla mümkün olacaktır. Ayrıca, okulda çalışılacak grubun da istekli ve projeye inanmış olması önemlidir. Bu hazırlığı yöneticiler başlattıktan sonra, akademisyenlerle birlikte sürdürmeleri, çalışma grubunun konuya ilgisini ve inancını artırabilecektir. Karşılıklı inancılık, doğru kurgulanan projenin iyi sonuçlar vermesini sağlayacak ve birlikte çalışma kültürünün artarak devam etmesine katkı sağlayacaktır.

Bu işbirliklerinde diğer bir önemli unsur, okullara sağlanan uygulama ve eğitimlerin kapsayıcı, yapılandırılmış, planlı ve sürdürülebilir olmasının koşullarının oluşturulmasıdır. Başlangıçta ihtiyaç analizi, sonrasında ise süreç ve sonucun değerlendirilmesi akademik çerçevede yapılmalıdır. Diğer bir önemli unsur ise, bahsedildiği üzere çalışılan akademisyenlerin ilgili konuda derinleşmiş olmaları, hitap gücünün ve birlikte çalışma potansiyelinin yüksek olmasıdır.

Sonuç olarak, eğitim araştırmaları ve yeniliklerini eğitim yöneticileri ve okullarda uygulamaya yansıtmak, program geliştirmek ve okullarda anlaşılmasını sağlamak, öğretmen ve diğer personeli geliştirmek, okul yönetimi ve politikalarını geliştirmek, eğitim ve teknoloji, okullarda şiddet-zorbalık, öğrenci başarısı ve diğer birçok konuda eğitim yönetimi ve okulların her zamankinden çok işbirliğine ihtiyacı vardır. Eğitimde kaliteyi yakalamak, geniş kitleler halinde nitelikli yetişmiş mezunlar vermek ve böylece toplumsal şiddet dahil olmak üzere sosyal, kültürel ve ekonomik sorunlara okul kaynaklı çözüm üretmek, zorunluluk arz etmektedir.